

Výnimočný letecký list z roku 1937

Výše 10 rokov sa čakalo na vydanie definitívneho vydania čs. leteckých známok (16. 12. 1930). Za obdobie 8 rokov boli letecké známky vytlačené v niekoľkých nákladoch ([1]) a platili aj po rozbití ČSR na území Protektorátu Čechy a Morava až do 15. 12. 1939. Na území Slovenského štátu platili známky L9-L12 iba do 30. 3. 1939 a známky L7-L8 do 31. 7. 1940 ([3]). Jedná sa prakticky o posledné vydanie čs. známok, tlačených ekonomicky náročnou oceľotlačou z plochých dosiek až do januára 1939. Výnimku tvorí iba hodnota 10 Kč z emisie „Mestá a krajiny“ (1929), ktorá bola vydaná dodatočne až 15. 5. 1931.

Na obr. 1 je letecký list, ktorý by väčšina občanov označila ako postne frankovaný odlišnosť s pokračovaním na filatelistický prívod a za to by jej dala neuvěřiteľne veľkú pozornosť. Napriek uvedenému sa však jedná o unikátnu odlišnosť, pretože vyhlásení sa viedli najmä potlačovaním známok leteckej propagandy do ľahšej Ameriky vrátane kánotu Nemeckej leteckej pošty (vlastne iba gumová pečiatka vo ľahovej farbe DEUTSCHE LUFTPOST * EUROPE-SÜDAMERIKA). Napriek postulatke odlišnosti (červený text *Par Avion - via France ...*) bol list propagovaný cez Stuttgart.

Výška frankatury sa skladá z poštových poplatkov (Práha [2]):

- za list do cudziny - základná sadba do výšky 2kg	2,50
- dopravný poplatok do cudziny	2,50
- za letecký poplatok do Argentiny (ka 5g)	ka 15,- 90,-
SPOLU:	45,- Kč

Obr. 1 Letecký list so 7 jednotlivými frankátormi známok (1930-1938)

Postupné vydanie niekoľkých nákladov leteckých známok (1930-1938) na medzinárodných tlačiarňach v zahraničí (Hammel, Nalbach) viedlo k tomu, že uvedená emisia obsahuje všetky obzvlášť zaujímavé variácie základného vydania známok. Na letecký obal (obr. 1 a obr. 2) nájdeme okrem hodnoty 2 Kč takmer všetko:

1. výjavné ľahké odlišné známky - hodnota 5 Kč (medzinárodná a ľahká);
2. typy známok - hodnota 3Kč (I a II. typ);
3. odlišné vzory sifilovania známok (štandardné štandardné sifilovanie 13% a tzv. ľahké štandardné sifilovanie 12%, 13% x 12%, 12% x 13%) - viď ďalšie text;
4. odlišné vzory známokých páli - hodnota 30h (I. typ páli - obr. 1 a ľahké páli - obr. 2);
5. typické známky spojené s oceľotlačou z plochých dosiek - odlišné páli, tzv. ľahké hodnoty 5 a 10 Kč (odlišné aj na stranu predchádzajúcej ľahovej farby).

Letecký list bol podaný v Moravskej Ostrave dňa 18. IX. 37 v 9 hod., tranzitná pečiatka PRAHA 7 dňa 18. IX. 37 už v 21 hod., prichodzie pečiatky Buenos Aires s dátumami 27. - 28. IX. SEP. 37. Usporiadanie známok zodpovedá postupnému frankovaniu listu (čierné obdĺžniky

vystavené na obr. 1 dávajú náhľad 10 Kč). Populárny si obchodník vo výške 20,30 Kč na prednej strane, na zadnej strane zvyšok poplatku vo výške 13,30. Zábavová príloha s obsahom Devina (vydaná k celoživotnej výstave poštových známok BRATISLAVA 1937 - 28. 10. 1937) spolu s postulatným kánotom je vo ľahovej prílohe a pokračuje filatelistický prívod známky.

Výnimočnosť tohto listu je daná veľkým počtom použitých známok s ľahkým sifilovaním - až 4 hodnoty (na obr. 1 sú vystavené červenou ľahkou). Obzvlášť sa stanovíme s celoživotnými a ľahkou známku s ľahkým sifilovaním (najmä hodnota 4 Kč), výnimočne s dvoma známkami (hodnoty 4 Kč a 20 Kč - pošta PRAHA 1). Na leteckom liste nájdeme:

1. známky s štandardným sifilovaním 12% - hodnoty 30h, 4 Kč a 20 Kč;
2. známky s štandardným sifilovaním 12% x 13% - hodnota 1 Kč.

Prvé známky s odlišným zúbkovaním boli podľa monografie ([1]) predložené znalcovi J. Mrňákovi v októbri 1936 (hodnoty 4 Kč a 20 Kč). Ostatné hodnoty boli hlásené začiatkom novembra 1936. V mojej zbierke mám letecký list už zo začiatku septembra s hodnotou 4 Kč, podaný na pošte PRAHA 1 (8. IX. 36). Dokonca mám aj scan listu z I. letu PRAHA - UŽHOROD - MOSCOU, podaný na pošte PRAHA 1 dňa 2. IX. 36 so známok 4 Kč s hrubým zúbkovaním.

Samostatný komentár si zasluhuje poštová pečiatka hodnoty 20 Kč s ľah-

Obr. 2 Zadná strana leteckého listu z obr. 1

kým sifilovaním mimo poštový úrad Praha 1, kde bola predložená v filatelistickú propagáciu. Známe je špeciálne ľahké a podľa monografie ([1]) pochádza z dočasných pre vydanie známok s štandardným sifilovaním 12%, odlišným obzvlášť YMPT č. 13 (1937) 1937. O tom, či boli skutočne všetky známky so sifilovaním 12% mišnené (ako uvádza vestník MPT), dnes už môžeme iba podoznievať.

doc. Ing. Radomil Ešter, CSc.

Literatúra:

- [1] Katička J. ed. „Monografie československých známok“ a 48 známok leteckej propagandy. Diplom, správa a dohľad (1938) 1939, Praha 1986, vydal PČPT, Praha v spolupráci so VČPT a Národným úradom a poštou, Praha.
- [2] Práha 1: Katalóg „Čekoslovenské letecké pošty 1918-1937“, vydala firma Hlaváček Trávník, Praha 1987.
- [3] Práha 1: „ČEKOSLOVENSKO 1918 - 1947“ špeciálny katalóg známok a páli, Albatros, 2007.

navštívte naše webové stránky
www.merkur-revue.eu